

မြန်မာနိုင်ငံတွင်
ပျောက်ကွယ်လုနီးပါးဖြစ်နေသော
ဥရုမြစ်၏ ဖြစ်နိုင်ခြေအန္တရာယ်များကို
ထုတ်ဖော်ခြင်း

Myanmar

RESOURCE WATCH

မာတိကာ

နိဒါန်း..... 2

ဥရုမြစ်သမိုင်းကြောင်း..... 3

မြစ်ကြောင်းပြုပြင်ထိန်းသိမ်းခဲ့မှုများ..... 3

ဥရုမြစ် အလျင်အမြန်ပျက်စီးလာခြင်း၏ အဓိကတာဝန်ရှိသူများ..... 6

အန္တရာယ်ဖြစ်နိုင်ခြေများ..... 7

 ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ ဆုံးရှုံးခြင်း..... 7

 ရေထုညစ်ညမ်းမှု 7

 အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းမှု ကျဆင်းခြင်း..... 8

 တိုးမြှင့်လာသော ရေကြီးရေလျှံမှု 8

 ရေတိုက်စားမှုနှင့် မြေယာပျက်စီးခြင်း 8

 မြစ်အောက်ပိုင်းဒေသများအပေါ် သက်ရောက်မှုများ..... 8

 ရေရှည်ဂေဟစနစ်ဆိုင်ရာ အကျိုးဆက်များ..... 8

သုံးသပ်ချက် 10

အကြံပြုချက်များ..... 11

နိဒါန်း

၁၉၉၀ ခုနှစ်ခန့်က ရော့ဘတ်တိုင်းရှို ဝါးဘလောက်သောက်မြစ် တိမ်ကော
ပျောက်ကွယ်မှုကို လူအများ သတိမထားမိခဲ့ကြပါ။ ဝါးဘလောက်သောက်မြစ်သည်
မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပထမဆုံး ပျောက်ကွယ်သွားသော မြစ်ဖြစ်သည်။ ထိုသို့မြစ်တစ်စင်း
တိမ်ကောပျောက်ကွယ်အပြီး နှစ်ပေါင်း ၃၃ နှစ်အကြာတွင် မြန်မာနိုင်ငံသည်
နောက်ထပ်မြစ်တစ်စင်း တိမ်ကောပျောက်ကွယ်သွားတော့မည့် အခြေအနေနှင့်
ရင်ဆိုင်နေရပြီ ဖြစ်သည်။

ဥရုမြစ်သမိုင်းကြောင်း

ဥရုမြစ် (ဥရုချောင်းဟုလည်းခေါ်ဆို)သည့် မြစ်သည် အရှည် ၂၁၅ ကီလိုမီတာခန့်ရှည်လျားပြီး ကချင်ပြည်နယ် ဟူးကောင်းလွင်ပြင်တွင် မြစ်ဖျားခံပြီး စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီး ဟုမ္မလင်းမြို့နယ် ထွက်ဝကျေးရွာတွင် ချင်းတွင်းမြစ်အတွင်းသို့ စီးဝင်သည်။ ဥရုမြစ်သည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဒုတိယအရေးပါဆုံးနှင့် အကြီးဆုံးဖြစ်သော ချင်းတွင်းမြစ်၏ အဓိက မြစ်လက်တက်ဖြစ်သည်။

ဥရုမြစ်သည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ သယံဇာတကျိန်စာအသင့်ဆုံး မြစ်တစ်စင်းဟုဆိုလျှင် မမှားပါ။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် စတင်မြစ်ဖျားခံရာ ဖားကန့်မြို့နယ်အတွင်းမှာပင် ကျောက်စိမ်းတူးဖော်သည့် စွန့်ပစ်မြေစာများ မြစ်အတွင်း စွန့်ပစ်ခံခဲ့ရပြီး မြစ်အလယ်ပိုင်းနှင့် မြစ်အောက်ပိုင်းတွင်မူ မြစ်ကမ်းဘေးတစ်လျှောက် ရွှေတူးဖော်သည့် စွန့်ပစ်မြေစာများ စွန့်ပစ်ခံခဲ့ရသည်။ ဆယ်စုနှစ် ၃ ခုကျော်ကျော် သတ္တုတူးဖော်မှုများကြောင့် ဥရုမြစ်သည် မြစ်ဖျားမှအဆုံးအထိ ဒဏ်ရာဒဏ်ချက်များနှင့် ပြည့်နှက်နေခဲ့သည်။

ဥရုမြစ်ရေသည် ယခင်က ကြည်လင်ခဲ့သော်လည်း လွန်ခဲ့သည့် ဆယ်စုနှစ်သုံးခုမှ စတင်ပြီး ဟုမ္မလင်းမြို့နယ်တွင် တွင်တွင်ကျယ်ကျယ်ပြုလုပ်လာခဲ့သော ရွှေသတ္တုတူးဖော်ရေးလုပ်ငန်းခွင်များမှ စွန့်ပစ်ရွံ့ရည်များနှင့် စွန့်ပစ်မြေစာပုံများကြောင့် ယခုအခါ လုံးဝ နောက်ကျိနေပြီဖြစ်သည်။ လွန်ခဲ့သော အနှစ်နှစ်ဆယ်အချိန်ခန့်အထိ ဥရုမြစ်ကြောင်းတစ်လျှောက်ရှိ ကျေးရွာများသည် လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေးအတွက် ဥရုမြစ်ရေကြောင်းဆက်သွယ်သွားလာရေးကို အဓိက အားထားနေခဲ့ကြသည်။ နောင်ပိုအောင်၊ နမ့်တောနှင့် ဆယ်ဇင်းကျေးရွာဆိပ်ကမ်းများသည် ဥရုမြစ်ကြောင်းရှိ အဓိကဆိပ်ကမ်းများ ဖြစ်ကြသည်။ ဥရုမြစ်ကမ်းနံဘေးတစ်လျှောက် ရွှေတူးဖော်မှုများကြောင့် မြစ်ကြောင်းသည် တဖြည်းဖြည်း တိမ်ကောကျဉ်းမြောင်းလာခဲ့သော်လည်း လွန်ခဲ့သော ၃ နှစ်ခန့်အချိန်အထိ ပွင့်လင်းရာသီတွင် စက်လှေအသေးစားများ သွားလာနိုင်ခဲ့သေးသည်။ သို့သော် ၂၀၂၁ ခုနှစ် စစ်အာဏာသိမ်းပြီးနောက်ပိုင်း ဥရုမြစ်အတွင်း တရားမဝင်ရွှေတူးဖော်မှုများ တစ်ဟုန်ထိုးမြင့်တက်ခဲ့ပြီးနောက် မြစ်ကြောင်းတိမ်ကောမှု အဆိုးရွားဆုံးဖြစ်လာခဲ့ပြီး စက်လှေအသေးများပင် သွားလာရန် ခက်ခဲသောအခြေအနေသို့ ရောက်ရှိသွားခဲ့သည်။ ယခုအခါတွင် ဥရုမြစ်သည် အချို့နေရာတွင် မြစ်ကြောင်းပျောက်ကွယ်လုနီးပါး ဖြစ်နေပြီဖြစ်သည်။

မြစ်ကြောင်းပြုပြင်ထိန်းသိမ်းခဲ့မှုများ

ဥရုမြစ်ကို NLD အစိုးရလက်ထက်တွင် သီးသန့်ထိန်းသိမ်းပြုပြင်ခြင်း မရှိခဲ့သော်လည်း ကျောက်စိမ်းတူးဖော်သည့် စွန့်ပစ်မြေစာများ အမြောက်အမြားစွန့်ပစ်ရာ ဖားကန့်မြို့နယ်အတွင်းရှိ မြစ်ဖျားပိုင်းတွင် နှစ်စဉ်မြစ်ကြောင်းရှင်းလင်းခြင်းများ ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ ၂၀၁၇ ခုနှစ်တွင် ကျပ် ၂၆၆၅ သန်း၊ ၂၀၁၇-၁၈ ပွင့်လင်းရာသီတွင် ကျပ် ၇၄၀၀ သန်း၊ ၂၀၁၈-၁၉ ဘဏ္ဍာနှစ်တွင် CSR ရန်ပုံငွေ ကျပ်သိန်း ၂၀၀၀ နှင့် ၂၀၁၉-၂၀ ဘဏ္ဍာနှစ်တွင် ခန့်မှန်းကုန်ကျငွေကျပ် ၂၁၈၀ သိန်း အကုန်အကျခံပြီး ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ နှစ်စဉ် မြစ်ကြောင်းရှင်းလင်းမှုများသည် ဥရုမြစ်ကို နဂိုအခြေအနေသို့ ပြန်မရောက်စေခဲ့သော်လည်း

မြစ်ကြောင်းတိမ်ကောမှုနှင့် မိုးရာသီတွင် ရေကြီးရေလျှံဖြစ်စေမှုကို သက်သာလျော့ပါးစေခဲ့သည်။ ထို့အပြင် မြစ်လယ်ပိုင်းနှင့် မြစ်အောက်ပိုင်းတွင် မြစ်ကမ်းနံဘေးရွှေတူးဖော်မှုကိုလည်း အတန်အသင့်ထိန်းချုပ်နိုင်ခဲ့ပြီး ထိုအချိန်က မြစ်ကြောင်းအတွင်း ရွှေတူးဖော်မှုများ မရှိခဲ့ပေ။ ထိုထိန်းသိမ်းမှုများကြောင့် ဥရုမြစ်ကြောင်းပျက်စီးမှု အတန်အသင့်လျော့ကျစေရန် လုပ်ဆောင်နိုင်ခဲ့သည်။ ထိုထိန်းသိမ်းမှုများသည် ၂၀၂၁ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီ ၁ ရက်နေ့ စစ်တပ်အာဏာသိမ်းပြီးနောက်ပိုင်းတွင် ပြိုကျပျက်စီးသွားခဲ့ပြီး ရှိရင်းစွဲအခြေအနေထက် ပိုမိုဆိုးဝါးသွားခဲ့သည်။

NLD အစိုးရလက်ထက်တွင် ဖားကန့်ဒေသရှိ ကျောက်စိမ်းလုပ်ကွက်များအားလုံး သက်တမ်းတိုးရပ်ဆိုင်းထားခဲ့သဖြင့် လုပ်ကွက်များအားလုံးသည် ၂၀၂၁ ခုနှစ် မတ်လကတည်းက သက်တမ်းကုန်ဆုံးပြီးဖြစ်သည်။ သို့သော် စစ်အာဏာသိမ်းမှုကြောင့် နိုင်ငံရေးမတည်မငြိမ်ဖြစ်ခြင်း၊ အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် တရားဥပဒေစိုးမိုးမှုပျက်ပြားခြင်းကို အခွင့်ကောင်းယူပြီး ကုမ္ပဏီများသည် သက်တမ်းကုန်လုပ်ကွက်များတွင် စက်ယန္တရားအလုံးအရင်းနှင့် စည်းကမ်းမဲ့စွာ နေ့ရောညပါ

တူးဖော်လာကြသည်။ ထိုသို့သော တူးဖော်မှုများကြောင့် ဥရုမြစ်အတွင်း စွန့်ပစ်မြေစာများ ပိုမိုများပြားလာခဲ့သည်။ ထို့အပြင် နှစ်စဉ်ပြုလုပ်နေကြဖြစ်သော ဖားကန့်မြို့နယ်အတွင်း ဥရုမြစ်ကြောင်းရှင်းလင်းရေးကို ၂၀၂၁ နှင့် ၂၀၂၂ ခုနှစ်များတွင် မလုပ်နိုင်ခဲ့ပေ။ ထိုအခြေအနေတွင် ဥရုမြစ်လယ်ပိုင်းနှင့် မြစ်အောက်ပိုင်းဒေသများ (ဟုမ္မလင်းမြို့နယ်)တွင် မြစ်ကမ်းနံဘေး ရွှေတူးဖော်မှုများသာမက မြစ်အတွင်း ရွှေတူးဖော်မှုများကိုပါ အာဏာသိမ်းကာလအတွင်း အများအပြား ပြုလုပ်လာကြသည်။ ထိုလုပ်ရပ်များကြောင့် ဥရုမြစ်အတွင်း စွန့်ပစ်မြေစာများ အလွန်အမင်းစုပုံလာပြီး မြစ်ကြမ်းပြင်မြင့်တက်မှု မြန်ဆန်လာသည်။ မြစ်ကြမ်းပြင်မြင့်တက်မှု မြန်ဆန်လာခြင်းသည် မိုးရာသီတွင် ရေကြီးရေလျှံမှုကို ပိုမိုဆိုးရွားစွာဖြစ်ပေါ်စေပြီး မြစ်တိမ်ကောပျောက်ကွယ်မှုကိုလည်း မြန်ဆန်စေသည်။ ဟုမ္မလင်းမြို့နယ်အတွင်းရှိ ဥရုမြစ်တွင်း ရွှေတူးဖော်မှုများတွင် စွန့်ပစ်မြေစာပုံများသည် တောင်ကုန်းတောင်တန်းများသဖွယ် မြစ်အတွင်း မြင့်မြင့်မားမားစုပုံနေကြပြီ ဖြစ်သည်။

အာဏာသိမ်းကာလအတွင်း ကျောက်စိမ်းတူးဖော်မှုနှင့် ရွှေတူးဖော်မှုများမှ စွန့်ပစ်မြေစာများ၊ မြစ်အတွင်းရွှေတူးဖော်မှုများသည် ယခင်ဆယ်စုနှစ်တစ်ခုစာအတွင်း စွန့်ပစ်မှု၊ တူးဖော်မှုများထက် အဆများစွာ များပြားလာသောကြောင့် အာဏာသိမ်းကာလအတွင်း ဥရုမြစ်ကြောင်း ပျက်စီးတိမ်ကောမှုသည် ပိုမိုမြန်ဆန်လာခဲ့သည်။ ၂၀၂၃ ခုနှစ် မေလတွင် MNW အဖွဲ့မှ သွားရောက်ကြည့်ရှုချက်အရ အချို့နေရာများတွင် မြစ်ကြောင်းသည် ပျောက်ကွယ်လုမတတ်ဖြစ်နေကြောင်း တွေ့မြင်ခဲ့သည်။ ဥရုမြစ်အတွင်း ရွှေတူးဖော်မှုများ၊ မြေစာစွန့်ပစ်မှုများကို ယခုကဲ့သို့ ဆက်လက်ပြုလုပ်နေပြီး အချိန်မီ ပြုပြင်ထိန်းသိမ်းနိုင်ခြင်းမရှိပါက ဥရုမြစ်သည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဒုတိယမြောက် ပျောက်ကွယ်သွားသော မြစ်ဖြစ်လာလိမ့်မည်။

ဥရုမြစ် အလျင်အမြန်ပျက်စီးလာခြင်း၏ အဓိကတာဝန်ရှိသူများ

လွန်ခဲ့သော ဆယ်စုနှစ်များစွာကတည်းက လုပ်ကိုင်နေခဲ့ကြသော သယံဇာတတူးဖော်ရေးများကြောင့် ဥရုမြစ်သည် တဖြည်းဖြည်းယိုယွင်းပျက်စီးလာခဲ့သော်လည်း NLD အစိုးရလက်ထက်တွင် အနည်းငယ် ပြုပြင်ထိန်းသိမ်းနိုင်ခဲ့ပြီး မြစ်ကြောင်းအတွင်း တရားမဝင်ရွှေတူးဖော်မှုများလည်း မရှိခဲ့ပေ။ ၂၀၂၁ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီ ၁ ရက် စစ်တပ်မှအာဏာသိမ်းပြီး ၄ လခန့်အကြာတွင် စတင်၍ ဥရုမြစ်ကမ်းနံဘေးဝဲယာနှင့် မြစ်အတွင်းရွှေတူးဖော်မှုများ တစ်ဟုန်ထိုးမြင့်တက်ခဲ့ပြီး ထင်ထင်ပေါ်ပေါ်ပြုလုပ်လာခဲ့ကြသည်။ ဥရုမြစ်အတွင်း ရွှေရရှိနိုင်သည့် မည်သည့်နေရာတွင်မဆို တူးဖော်မှုများပြုလုပ်လာကြပြီး တူးဖော်သူများတွင် ဒေသခံများ၊ ရွှေပြောင်းရွှေလုပ်ငန်းရှင်များပါဝင်ပြီး အခြားစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ အဆင်မပြေခြင်း၊ ရွှေဈေးမြင့်တက်လာခြင်း၊ ဥရုမြစ်အတွင်း ရွှေကိုအလွယ်တကူတူးဖော်၍ရသည်ဟု သတင်းကြားကြခြင်း စသည်တို့ကြောင့် ယခင်က ရွှေတူးဖော်မှုမပြုလုပ်ဖူးသူများပင်လျှင် လာရောက်တူးဖော်လာကြသည်။ ဥရုမြစ်အတွင်း ရွှေတူးဖော်လိုသူများသည် ထိုဒေသရှိ လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများဖြစ်သော စစ်တပ်နှင့် SNA (ရှမ်းနီအမျိုးသားတပ်မတော်) တို့ကို ဆက်ကြေးများပေးဆောင်ရသည်။ ပေးဆောင်ရသော ဆက်ကြေးများသည် ရွှေထွက်ရှိနှုန်းနှင့် အင်ဂျင်ပါဝါ(မြင်းကောင်ရေ) အပေါ်မူတည်၍ နှုန်းထားကွာခြားပြီး ရွှေ ၁၀/၂၀ ကျပ်သားနှင့် ငွေကျပ်သိန်းရာဂဏန်းမှ ငွေကျပ် ၅ သိန်းခန့်အထိရှိကာ ဝင်ကြေး၊ လစဉ်ကြေး စသဖြင့်ရှိသည်။ တူးဖော်မှုကို ခွင့်ပြုသူများတွင် ဒေသခံကျေးရွာအုပ်ချုပ်ရေးမှူးများနှင့် ကျေးရွာသားများလည်းပါဝင်ကြသည်။

"အဓိကတာဝန်ရှိတာကတော့ ရှမ်းနီပေါ့။ သူတို့ကပဲ ဒီနေရာမှာ ဆက်ကြေးကောက်ပြီး တူးဖော်ခွင့်ပြုနေကြတာ။ စစ်တပ်နဲ့ ရဲကို ပေးရတာလည်းရှိပေမယ့် ရှမ်းနီကြေးလောက်မများဘူး။ နောက်တစ်ခုက ကျေးရွာသားတွေနဲ့ အုပ်ချုပ်ရေးမှူးတွေပေါ့။ လုပ်ငန်းရှင်တွေက သူတို့ကိုလည်း ညှိရပြီး ရွာအတွက်ရန်ပုံငွေထည့်ပေးရတယ်။ ရွာသားတွေသာညီရင် ဘယ်သူမှဝင်တူးလို့မရပါဘူး။ လုပ်ငန်းရှင်တွေကလည်း ရွာအတွက်စာသင်ကျောင်း၊ ဘုန်းကြီးကျောင်းနဲ့ လမ်းတွေပြန်လုပ်ပေးမယ်ဆိုတော့ ပါကုန်ကြတာပေါ့။ တချို့ကြတော့လည်း ဘေးနားရွာတွေက ဒီလောက်တူးနေကြတာ ငါတို့ပဲဆက်ထိန်းနေလို့ မထူးဘူးဆိုပြီး ရွာသားတွေကိုယ်တိုင် ဝင်တူးကုန်ကြတာလည်း ရှိတယ်။ တကယ်တော့ လက်နက်ရှိတဲ့အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုခု (ရှမ်းနီ) က တားရင် ဘယ်သူမှ မတူးရဲကြပါဘူး။ အခုတော့ ရှမ်းနီကိုယ်တိုင်က ဒါတွေအပေါ် ဆက်ကြေးကောက်စားပြီး ခွင့်ပြုထားတော့ လူတိုင်းဝင်တူးကြပြီး အကုန်ပျက်စီးကုန်တော့တာပေါ့"

အန္တရာယ်ဖြစ်နိုင်ခြေများ

မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဥရုမြစ်ကြီး၏ ဆက်လက်ပြိုကျပျက်စီးမှုသည် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်၊ ဒေသခံပြည်သူများနှင့် ဂေဟစနစ်တစ်ခုလုံးအတွက် အန္တရာယ်များနှင့် စိန်ခေါ်မှုများစွာကို ဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။ ဥရုမြစ်၏ မျိုးသုဉ်းလုနီးပါး အခြေအနေနှင့် ဆက်စပ် ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သော အန္တရာယ်အချို့မှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်သည်။

ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ ဆုံးရှုံးခြင်း

ဥရုမြစ်အတွင်း အမှိုက်စွန့်ပစ်ခြင်းနှင့် သတ္တုတူးဖော်ခြင်းလုပ်ငန်းများကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော ရေထုညစ်ညမ်းမှုနှင့် နေရင်းဒေသများ ပျက်စီးခြင်းသည် မတူကွဲပြားသော အပင်နှင့် တိရစ္ဆာန်မျိုးစိတ်များ ဆုံးရှုံးသွားနိုင်သည်။ မြစ်သည် ရေနေမျိုးစိတ်ပေါင်းမြောက်မြားစွာအတွက် အရေးပါသောနေရာတစ်ခုအဖြစ် တည်ရှိပြီး ၎င်းတို့၏ ပျောက်ဆုံးမှုသည် ဒေသ၏ ဂေဟစနစ်ကို ထိခိုက်စေနိုင်သည်။

ရေထုညစ်ညမ်းမှု

မိုင်းတွင်းအကြွင်းအကျန်များ အပါအဝင် စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများကို ဥရုမြစ်ထဲသို့ စွန့်ပစ်ခြင်းသည် ၎င်း၏ ရေအရည်အသွေးကို သိသိသာသာ ဆိုးရွားစေသည်။ မြစ်၏ ညစ်ညမ်းသော အခြေအနေသည် ရေနေသတ္တဝါများသာမက သောက်သုံးရေနှင့် စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းများအတွက် မြစ်ကို မှီခိုနေရသော ဒေသခံပြည်သူများ၏ ကျန်းမာရေးကိုလည်း ထိခိုက်စေပါသည်။

အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းမှု ကျဆင်းခြင်း

ဥရုမြစ်၏ ယိုယွင်းပျက်စီးမှုသည် မြစ်ပေါ်တွင် မှီခိုနေရသော လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းများအပေါ် ၎င်းတို့၏ အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းလုပ်ငန်းများအတွက် ပြင်းထန်သော လူမှုစီးပွားဆိုင်ရာ သက်ရောက်မှုများ ရှိနိုင်သည်။ မြစ်၏ ရေအရည်အသွေးကျဆင်းလာခြင်းနှင့် တိမ်ကောလာမှု မြင့်တက်လာခြင်းတို့ကြောင့် ငါးဖမ်းခွင့်နှင့် လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေးကို ကန့်သတ်ထားပြီး ဒေသခံတံငါသည်များနှင့် မြစ်ကို မှီခိုနေရသော လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းများ၏ ဝင်ငွေနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းလုပ်ငန်းများကို ထိခိုက်စေပါသည်။

တိုးမြှင့်လာသော ရေကြီးရေလျှံမှု

အမှိုက်သရိုက်များ အလွန်အကျွံ စုပုံခြင်းနှင့် သတ္တုတူးဖော်ခြင်း လုပ်ငန်းများကြောင့် မြစ်ကြမ်းပြင် မြင့်တက်လာခြင်းသည် မိုးရာသီတွင် ပိုမိုဆိုးရွားသော ရေလွှမ်းမိုးမှုကို ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်သည်။ ပြောင်းလဲလာသော မြစ်ကမ်းပါးရွေ့လျားမှုသည် သဘာဝရေနုတ်မြောင်းပုံစံများကို အနှောင့်အယှက်ဖြစ်စေနိုင်ပြီး အခြေခံအဆောက်အအုံများ၊ စိုက်ပျိုးမြေများနှင့် မြစ်ကမ်းပါးတစ်လျှောက် အခြေချနေထိုင်မှုများကို ပျက်စီးစေသည်။

ရေတိုက်စားမှုနှင့် မြေယာပျက်စီးခြင်း

မြစ်ကမ်းပါးများ ပျက်စီးခြင်းနှင့် စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများ စုပုံခြင်းသည် မြစ်ကမ်းပါးတိုက်စားခံရခြင်းနှင့် မြေယာပျက်စီးခြင်းကို တိုးမြှင့်ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်သည်။ ယင်းက ရေလွှမ်းမိုးမှုကို ပိုမိုဆိုးရွားစေပြီး မြေဩဇာကောင်းသော မြေဆီလွှာများ ဆုံးရှုံးစေကာ စိုက်ပျိုးမြေများ ပျက်စီးယိုယွင်းလာစေနိုင်သည်။

မြစ်အောက်ပိုင်းဒေသများအပေါ် သက်ရောက်မှုများ

ဥရုမြစ်၏ ယိုယွင်းမှုသည် မြစ်၏ရေပေးဝေမှုကို မှီခိုနေရသော မြစ်အောက်ပိုင်းဒေသများအပေါ် သက်ရောက်မှုများ ရှိနိုင်သည်။ ရေစီးဆင်းမှု လျော့နည်းခြင်း၊ အနည်ထိုင်ခြင်း နှင့် ရေထုညစ်ညမ်းမှုသည် လယ်ယာထွက်ကုန်ထုတ်လုပ်မှု၊ ရေရရှိနိုင်မှုနှင့် ဂေဟစနစ်၏ အလုံးစုံကျန်းမာရေးကို ထိခိုက်စေနိုင်သည်။

ရေရှည်ဂေဟစနစ်ဆိုင်ရာ အကျိုးဆက်များ

ဥရုမြစ်၏ ယိုယွင်းပျက်စီးမှုကို အချိန်မီပြုပြင်ထိန်းသိမ်းခြင်း မလုပ်ဆောင်နိုင်ပါက ၎င်း၏ဂေဟဗေဒဆိုင်ရာ စည်းလုံးညီညွတ်မှုကို အလွယ်တကူ ပြန်လည်မရနိုင်သည့် အစွန်အဖျားအဆင့်သို့ ရောက်ရှိသွားနိုင်ပါသည်။ မြစ်ရေတိမ်ပိုင်းများ ပျောက်ဆုံးခြင်းနှင့် ၎င်း၏ထူးခြားသော

ဂေဟစနစ်ဝန်ဆောင်မှုများ ဆုံးရှုံးခြင်းသည် ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများ ထိန်းသိမ်းခြင်းနှင့် ဒေသတွင်း ရေရှည်တည်တံ့သော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် ရေရှည်အကျိုးဆက်ဆိုးများ ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်သည်။

အဆိုပါအန္တရာယ်များကိုဖြေရှင်းရန် NUG အစိုးရ၊ ဒေသခံလူထုနှင့် အခြားသော သက်ဆိုင်သူများထံမှ အရေးတကြီးဆောင်ရွက်မှုနှင့် ပူးပေါင်းကြိုးပမ်းမှုများ လိုအပ်ပါသည်။ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲသော အလေ့အကျင့်များကို အကောင်အထည်ဖော်ရန်၊ သတ္တုတူးဖော်ခြင်းလုပ်ငန်းများကို ထိန်းညှိရန်နှင့် ဥရုမြစ်နှင့် ၎င်း၏ဆက်စပ်ဂေဟစနစ်များ ရေရှည်ရှင်သန်ရေးအတွက် ထိန်းသိမ်းရေးနှင့် ပြန်လည်ထူထောင်ရေး အစီအမံများမှတစ်ဆင့် မြစ်၏ကျန်းမာရေးကို ပြန်လည်ထူထောင်ရန် အရေးကြီးပါသည်။

သုံးသပ်ချက်

နိဂုံးချုပ်အနေဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဥရုမြစ်သည် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ယိုယွင်းပျက်စီးမှုနှင့် ရင်ဆိုင်နေရပြီး အထူးသဖြင့် ကျောက်စိမ်းနှင့် ရွှေတူးဖော်မှုများကြောင့် ပျောက်ကွယ်လုနီးနီး ဖြစ်နေပါသည်။ သဘာဝအရင်းအမြစ်ပေါကြွယ်ဝသောမြစ်ဟု လူသိများသော မြစ်သည် မိုင်းတွင်းအမှိုက်များ စွန့်ပစ်ခြင်းကြောင့် အကြီးအကျယ် ထိခိုက်ခဲ့ပြီး အသုံးပြု၍ မရနိုင်တော့သော အခြေအနေသို့ ဦးတည်သွားခဲ့သည်။ ဤအခြေအနေသည် ဒေသခံလူထုများ၏ လူမှုစီးပွားဘဝနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းကို ထိခိုက်စေပြီး ထိုပျက်စီးယိုယွင်းမှုသည် ရေကြောင်းသွားလာရေးကို ခက်ခဲစေရုံသာမက ဥရုမြစ်ကို မှီခိုနေကြသော ဒေသခံလူထုများ၏ အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းကိုလည်း ထိခိုက်စေသည်။

NLD အစိုးရလက်ထက်တွင် မြစ်ကြောင်းကို သန့်ရှင်းထိန်းသိမ်းရန်၊ တိမ်ကောလာမှုနှင့် ရေကြီးရေလျှံမှုကို အတိုင်းအတာတစ်ခုအထိ လျှော့ချရန် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ သို့သော်လည်း ၂၀၂၁ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလတွင် စစ်တပ်က အာဏာသိမ်းပြီးနောက် နိုင်ငံရေး မတည်ငြိမ်မှုများနှင့် အုပ်ချုပ်ရေး ပြိုကွဲသွားခြင်းကြောင့် တရားမဝင်သတ္တုတူးဖော်ရေး လုပ်ငန်းများကို ပြန်လည်စတင်နိုင်ခဲ့ကြသည်။ ကျောက်တူးဖော်မှုနှင့် ရွှေတူးဖော်မှုများ အရှိအဟုန်မြင့်တက်လာခြင်းကြောင့် စွန့်ပစ်အမှိုက်များ လျင်မြန်စွာ တိုးပွားလာပြီး ဥရုမြစ်ကို ပိုမိုပျက်စီးစေခဲ့သည်။

အာဏာသိမ်းစဉ်အတွင်း သတ္တုတူးဖော်မှုဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းနှင့် စည်းကမ်းလိုက်နာမှု ကင်းမဲ့ခြင်းသည် မိုင်းတွင်းအမှိုက်များနှင့် စွန့်ပစ်မြေစာပုံများကို မစစ်ဆေးဘဲ စည်းကမ်းမဲ့စွာ စွန့်ပစ်ခြင်းကို ဖြစ်ပေါ်စေပြီး မြစ်၏ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ပျက်စီးမှုကို ပိုမိုဆိုးရွားစေသည်။ မြစ်ကမ်းပါးတစ်လျှောက်နှင့် မြစ်အတွင်း၌ ရွှေတူးဖော်ခြင်းလုပ်ငန်းများသည် မြစ်၏ဂေဟစနစ်ကို ပျက်စီးစေသည်။ မြစ်ကြမ်းပြင် မြင့်တက်လာခြင်း၊ မြစ်ကြောင်းပြောင်းလဲလာခြင်းတို့သည် မိုးရာသီတွင် ရေကြီးရေလျှံမှု အန္တရာယ် ပိုများလာစေပြီး မြစ်၏ တိမ်ကောပျောက်ဆုံးမှု အရှိန်ကိုမြှင့်ပေးသည်။

ချက်ခြင်းဝင်ရောက်စွက်ဖက်မှုများနှင့် မှန်ကန်သော စီမံခန့်ခွဲမှုမရှိလျှင် ဥရုမြစ်သည် လုံးလုံးလျားလျား ပျောက်ကွယ်သွားမည့် အန္တရာယ်နှင့် ရင်ဆိုင်နေရပြီး မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဒုတိယမြောက် ပျောက်ကွယ်နိုင်သော မြစ်ဖြစ်လာမည်။ အာဏာသိမ်းချိန်အတွင်း စွန့်ပစ်မြေစာပုံများ ဆက်လက်စွန့်ပစ်ခြင်းနှင့် အထိန်းအကွပ်မဲ့ သတ္တုတူးဖော်ခြင်းလုပ်ငန်းများသည် မြစ်၏ပျက်စီးမှုကို ပြင်းထန်စေသည်။ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ပျက်စီးမှုကို ဖြေရှင်းရန်၊ သတ္တုတူးဖော်ခြင်းဆိုင်ရာ အလေ့အကျင့်များကို ထိန်းညှိရန်နှင့် ဥရုမြစ်ကို မူလအခြေအနေသို့ ပြန်လည်တည်ဆောက်ရန် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်သင့်သည်။ သဘာဝအရင်းအမြစ်များ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေး၊ ဒေသခံပြည်သူများ၏ လူမှုစီးပွားဘဝသာယာဝပြောရေးနှင့် ဒေသ၏ ပတ်ဝန်းကျင်ကျန်းမာရေးအတွက် မြစ်ချောင်းများ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲရေး စီမံခန့်ခွဲမှုကို ဦးစားပေးဆောင်ရွက်ရန် အရေးကြီးပါသည်။

အကြံပြုချက်များ

ဥရုမြစ်၏ အခြေအနေပေါ် အခြေခံ၍ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ယိုယွင်းပျက်စီးမှုကို ဖြေရှင်းရန်နှင့် မြစ်ကြောင်းပျက်စီးမှုမှ ကာကွယ်ရန် အောက်ပါ အကြံပြုချက်များ ဆောင်ရွက်နိုင်သည်။ ။

၁။ ဥရုမြစ်ကြောင်းတစ်လျှောက် သတ္တုတွင်းလုပ်ငန်းများ အထူးသဖြင့် ကျောက်စိမ်းနှင့် ရွှေတူးဖော်ခြင်းများကို ထိန်းချုပ်ရန်အတွက် တင်းကျပ်သော စည်းမျဉ်းများနှင့် ထိရောက်သော အရေးယူဆောင်ရွက်မှုများ လိုအပ်ပါသည်။ NUG အစိုးရအနေဖြင့် သတ္တုတူးဖော်ရေးလုပ်ငန်းများ၏ တူးဖော်မှုနည်းစနစ်များနှင့် စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများစွန့်ပစ်ရာတွင် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်ပျက်စီးမှုနည်းပြီး ရေရှည်တည်တံ့သော အလေ့အထများ လိုက်နာကျင့်သုံးရန် စောင့်ကြည့်ထိန်းချုပ်သင့်သည်။

၂။ အလားအလာရှိသော အန္တရာယ်များကို အကဲဖြတ်ရန်နှင့် လျော့ပါးရေးအစီအမံများ ချမှတ်ရန် သတ္တုတွင်းစီမံကိန်းများအတွက် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ထိခိုက်မှု အကဲဖြတ်ချက်များကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် အကောင်အထည်ဖော်ပါ။ ဤအကဲဖြတ်ချက်များကို အမှီအခိုကင်းသော ကျွမ်းကျင်ပညာရှင်များက ပြုလုပ်သင့်ပြီး မြစ်နှင့်ပတ်ဝန်းကျင်ဂေဟစနစ်များ၏ ဂေဟစနစ်ဆိုင်ရာ ရေရှည်အကျိုးသက်ရောက်မှုများကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားသင့်သည်။

၃။ ဥရုမြစ်ကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ခြင်း၏ အရေးပါမှုနှင့် ပတ်သက်၍ ပိုမိုကြီးမားသော လူထုပါဝင်မှုနှင့် အသိပညာပေးမှုကို မြှင့်တင်ပါ။ ဒေသခံလူထုများ၊ အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ဌာနေတိုင်းရင်းသားအုပ်စုများသည် မြစ်၏စီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် ထိန်းသိမ်းရေးဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက်ချသည့် လုပ်ငန်းစဉ်များတွင် တက်ကြွစွာပါဝင်သင့်သည်။

၄။ ဥရုမြစ်ကို ပြန်လည်ထိန်းသိမ်းရန်နှင့် သန့်ရှင်းစေရန်အတွက် ရန်ပုံငွေနှင့် အရင်းအမြစ်များကို ခွဲဝေသုံးစွဲပါ။ မြစ်ကြမ်းပြင်တွင် စုပုံနေသော စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများကို ဦးစားပေးဖယ်ရှားရန်၊ ရေအရည်အသွေး မြှင့်တင်ရန်နှင့် မြစ်၏စီးဆင်းမှုကို သဘာဝအတိုင်း ပြန်လည်ရရှိစေရန် ဦးစားပေးဆောင်ရွက်ပါ။ ပြန်လည်ထူထောင်ရေး ကြိုးပမ်းမှုများတွင် ဒေသခံလူထုနှင့် အဖွဲ့အစည်းများကို ချိတ်ဆက်ပါ။

၅။ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းမှုနှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ တာဝန်များကို ဦးစားပေးသည့် ရေရှည်တည်တံ့သော သတ္တုတူးဖော်ရေး အလေ့အကျင့်များကို မြှင့်တင်ပါ။ သတ္တုတွင်းကုမ္ပဏီများအား သင့်လျော်သော အမှိုက်စီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် မိုင်းတွင်းဧရိယာများ ပြန်လည်ပြုပြင်ခြင်းကဲ့သို့သော တာဝန်သိမိုင်းတွင်းနည်းပညာများ ကျင့်သုံးရန် သတ္တုတွင်းကုမ္ပဏီများအား တိုက်တွန်းအားပေးပါ။

၆။ ဥရုမြစ် ရင်ဆိုင်နေရသော စိန်ခေါ်မှုများကို ဖြေရှင်းရန် နိုင်ငံတကာ၏ ပံ့ပိုးကူညီမှုနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုကို ရယူပါ။ နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းများ၊ NGO များ၊ အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများနှင့် ထိတွေ့ဆက်ဆံပြီး အကောင်းဆုံးအလေ့အကျင့်များ၊ နည်းပညာပိုင်းဆိုင်ရာ ကျွမ်းကျင်မှုများ၊ မြစ်ကြောင်းထိန်းသိမ်းခြင်းနှင့် ပြန်လည်ထူထောင်ခြင်းအတွက် ငွေကြေးအကူအညီများ မျှဝေပါ။

၇။ ဥရုမြစ်ကြောင်း စီမံခန့်ခွဲမှုအတွက် ရေရှည်စီမံကိန်းများနှင့် မဟာဗျူဟာများကို ရေးဆွဲပါ။ ရေအရည်အသွေး၊ ဇီဝမျိုးစုံမျိုးကွဲများနှင့် မြစ်၏ အလုံးစုံကျန်းမာရေးကို ပုံမှန်အကဲဖြတ်ရန် စောင့်ကြည့်ရေးစနစ်များ ထူထောင်ပါ။ ဤအစီအမံများသည် နောက်ထပ်ပျက်စီးမှုမှန်သမျှကို စောစီးစွာသိရှိနိုင်စေပြီး ဝင်ရောက်ဖျက်ဆီးမှုများကို အချိန်မီဟန့်တားနိုင်မည်ဖြစ်သည်။

၈။ ဥရုမြစ်ကြောင်းကို ကာကွယ်ရန်အတွက် NUG အစိုးရ၊ ဒေသတွင်းလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်း(SNA)၊ ဒေသခံပြည်သူများနှင့် သက်ဆိုင်သူအသီးသီးတို့ ပူးပေါင်း၍ ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ကြရန် အရေးကြီးပါသည်။ နိုင်ငံ၏အရေးကြီးသော ရေအရင်းအမြစ်ကို ထိန်းသိမ်းခြင်းသည် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို လုံခြုံစေရုံသာမက ဒေသခံတို့၏ အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းနှင့် စားဝတ်နေရေးအတွက် မြစ်ကိုအမှီပြုနေရသော ဒေသခံလူထု၏ လူမှုစီးပွားဘဝ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲမှုကိုလည်း အာမခံပါသည်။

